

Miksi pentujen sosiaalistaminen on tärkeää?

Olen tähän koonnut eri lähteistä mitä koiranpentujen eri ikävaiheista saadun tutkimustiedon ja susilauman seuraamisesta saatujen havaintojen perusteella tulisi kehittää koiranpennuissamme silmällä pitäen niiden kasvua kohti mahdollisimman tasapainoista elämää. Tarkoitukseni on myös joskus lisätä tälle sivulle koiralaumojen seuraamisesta saatua tietoa.

Pennun aikaisen sosiaalistamisen merkitys koiran myöhempää elämää ajatellen on korvaamaton, koska tällöin kehittyvät aivokuori ja neuroniyhteydet. Näiden yhteyksien syntymättömyyttä ei voida myöhemmin paikata. Karkeasti määriteltynä tämä tärkeä kausi ajoittuu 3-12 viikon välille. Monesti on ajateltu tai olen kuullut väitettävän, ettei pentuja tarvitse tai voi sen kummemmin valmentaa tulevaa elämää varten, koska perimän osuus koiran käyttäytymisen muokkaajana olisi niin suuri. Todellisuudessa koiran kehityksen 4 tärkeintä viikkoa pentu viettää kasvattajalla ja toiset 4 tärkeintä uudessa kodissa.

Perimällä on suuri osuus hermostuneisuuden, arkuuden ja aggressiivisuuden ilmenemisessä niin pentuina kuin myöhemmin. Nartun stressi voi siirtyä syntymättömiin pentuihin. On myös tutkittu imettämiskäyttäytymisen (Wilsson 1984-85) vaikutusta yksilön identiteetin kehittymiseen. Jos emä on stressaantunut niin se voi imettää stressinsä pentuihin, joista tulee stressaantuneempia kuin tasapainoisissa olosuhteissa synnyttäneen emän pennuista. Tämä on otettava huomioon valittaessa synnytyspaikkaa, sijoituskoiran synnytysjärjestelyjä ja laskettaessa vieraita katsomaan pentuja - varsinkaan liian aikaisin.

Fox (1971) tutki sijaisemon käyttämisen vaikutusta pentuihin. Koiranpennut siirrettiin kissalle kasvatettaviksi ja myöhemmissä tutkimuksissa ne hakeutuivat isossa tilassa, missä oli koiria ja kissoja, kissojen luokse, vaikka tilassa oli myös koiria. Pennut olivat leimaantuneet kissoihin, vaikka perimänsä puolesta ne olivat edelleen koiria. Perimän vaikutusta on myös tutkittu Victor Denenburgin hiirikantojen ristiinkasvatuksessa. Hermostuneen emän poikaset siirrettiin hyvälle emoille ja hyvien emojen poikaset hermostuneille emoille. Huolimatta hyvien poikasten hyvistä geneeistä, tuli niistäkin hermostuneempia hermostuneen kasvattivanhempansa vaikutuksesta. Hermostuneen emän poikaset tasapainoisen kasvattivanhemman ansiosta näistä tulivat tasapainoisemmiksi, mitä ne kenties olisivat olleet alkuperäisellä emolla.

Neonataalisella kaudella 0-2 viikon iässä voidaan pentujen käsittelyllä (Hans Selye 1952) vaikuttaa suotuisasti koiran myöhempään keskittymiskykyyn, kärsivällisyyteen, henkiseen tasapainoon ja stressitasoon. Käsittelyn tuli muistuttaa emon käsittelyä kuten nuolemista ja lähellä pitämistä. Utrecht Universityssä huomattiin, että suotuisaa vaikutusta pentujen sosiaalistamisen kannalta saatiin käsittelemällä vastasyntyneitä pentuja totuttamalla niitä ihmisen hajuun yhden minuutin ajan. Levine (1967) huomasi rottakokeissaan, että käsittelemällä rottia 20 päivää 3min/päivä/rotta, niistä tuli luottavaisia.

Siirtymäkaudella 2-3 viikon iässä on todettu, että pieni määrä stressiä parantaa myöhempää stressinsietokykyä. Siirtymäkausi on nimensä mukaisesti siirtymää varhaiselle leimaantumiselle (3-8vk). Tutkittaessa emästä vierottamisen vaikutusta Plaffenberg (1963) huomasi 24 000 pennun

otoksestaan, että alle 5 viikon ikäisenä vieroitetuilla pennuilla oli myöhemminkin ilmenevää rauhattomuutta, tuhoamiskäyttäytymistä, haukkuherkkyyttä, stressiherkkyyttä, tassun- ja peitonimemistä. Saman havainnoin teki Morton (1968) 500 pennun otoksella. Bacon & Stanley (1963 & 1970) tutkivat ihmisen vaikutusta leimaantumiseen 5vk, 7vk, 9vk ja 14 viikon iässä. Mitä aikaisemmassa vaiheessa pennut tottuivat ihmiseen, sitä uteliaampia ne olivat tutustumaan tähän. Eristyksissä kasvaneet, ialtaan 14 viikkoiset pennut käyttäytyivät kuin villieläimet nähdessään ensi kertaa ihmisen. Mitä vanhempia pennut olivat nähdessään ihmisen ensimmäisen kerran, sitä kauemmin ja varovaisemmin ne tutustuivat ihmiseen.

Fox (1971) tutki miten virikkeetön ympäristö vaikutti pentujen myöhempään reagointiin ympäristönvaihdoksessa. Mitä vanhempana pennut saivat virikkeitä, sitä voimakkaammin ne reagoivat ympäristönvaihdokseen. Tämä on otettava huomioon siinä pidetäänkö pentulaatikossa muutakin kuin sanomalehtiä ja miten pentujen liikkumista rajataan. D.G. Freeman tutki negatiivisten kokemusten vaikutusta pentuihin 4-9 viikon iässä. Pennut palautuivat hitaasti ja traumatisoituivat pahiten 8-9 viikon iässä aiheutetuista negatiivisista kokemuksista. Tässä iässä pentu on yleensä jo uudessa kodissaan(!). Eristyksissä kasvaneilla pennuilla on havaittu olevan ylivilkkautta, huono ongelmaratkaisukyky ja pelko uusia paikkoja kohtaan.

Varhainen neurologinen valmentaminen Carmen L Battagalian mukaan tuottaa parempia pentuja. Pennuilla on voimakkaammat sydänmenlyönnit, voimakkaampi adrenaliinin erityys, parempi stressinsietokyky ja parempi vastustuskyky (kts. [Bio Sensor-ohjelma](#)).

Myöhäinen leimaantuminen (8-12 viikkoa) on parhain oppimiskausi, miten maailmaan tulisi suhtautua. Jos pentu koiran myöhemmän elämän kannalta pitää totuttaa vielä johonkin uuteen asiaan, niin tämä on hyvä vaihe siihen. Tässä vaiheessa kasvattajan työ yleensä päättyy ja uuden omistajan työ alkaa. Tässä iässä luodaan pohja myöhemmälle koulutukselle. Scott & Fuller (1965) tutkivat heitto- ja taisteluleikkien vaikutusta 8-10 viikon iässä. Tuloksena oli, että tässä iässä pentu oppii leikkimään ihmisen kanssa ja pitämään tätä leikkiä jopa parempana kuin muiden koirien kanssa peuhaamista. Eberhard Trumler (1973) on tutkinut, että vain tässä iässä koira voi oppia oppimaan oppimisen ilon. Leikin varjolla jo pieni pentu oppii uusia asioita ja monia hyödyllisiä tottelevaisuusliikkeiden osasia, esim. noudon. Pennun kanssa ei siis pidä odottaa vanhanaikaisesti ajateltuna vuoden ikään koulutuksen aloittamista!

D.G. Freeman on tutkinut arvojärjestyksen varhaista muodostumista kahdella tutkimusryhmällä. Toinen ryhmä antoi pennuille rakkautta & rajoja. Pennuista kasvoi helppoja käsitellä ja niiden kanssa oli helppo elää. Toinen ryhmä sai sen sijaan hemmotella pentuja ylettömästi ja olla asettamatta niille mitään rajoja. Näistä pennuista kasvoi aggressiivisia, uhkarohkeita ja ylivilkkaita. Myöhäiseen leimaantumiseen liittyy myös negatiivisten kokemusten saamisen vaara. Pennun tasapainoiselle kehitykselle on tärkeää, että se kokee sopivassa suhteessa myös takaiskuja, jotta sille kehittyy itsehillintää ja arviointikykyä. Pentu saa ja voi pelästyä, mutta sen tulisi palautua nopeasti. On kuitenkin muistettava, että traumaattiset kokemukset vaikuttavat pahimmassa tapauksessa koko koiran loppuelämän mikäli ne aiheutuvat 8-9 vkon iässä. Joskus on

suositeltavinta ottaa pentu vasta 9 vkon jälkeen, mikäli kasvattajalla on hyvät edellytykset viedä pentua eteenpäin. Jos pennulla on kamalat lähtökohdat, älä ota pentua ollenkaan, edes säälistä.

Hyvä narttu/emä opettaa pennuilleen elämän perussääntöjä, esim. nk. pelkovasteen. Tämän takia pentuja ei tulisi vieroittaa emästä liian aikaisin. Narttu ei käytä voimaa tai väkivaltaa opettaessaan pentujaan alistumaan ja kunnioittamaan itseään. Vastoin kun aikaisemmin olen ajatellut, että narttu puolustaisi ruokaa tai lelujaan omalta jälkikasvultaan, se päinvastoin antaa tilaa ja omat ruokansakin. Näin ei ole kuitenkaan lauman muiden koirien suhteen vaan ne kyllä opettavat tärkeitä oppitunteja pyhästä luusta. Pennut ja emä viettävät niin paljon toistensa kanssa aikaa kuin haluavat, vaikka luovutuspäivään saakka. Viiden viikon iästä on hyvä tutustuttaa pentuja vieraiden ihmisen lisäksi esimerkiksi lauman muihin koiriin, jotka voivat toimia hyvinä opettajina. Koiranpennut ruokitaan muutenkin, joten emällä ei ole ruokkimistarkoitusta opettaessaan pentujaan vaan kyse on sosiaalisen laumakäyttäytymisen opettamisesta. Koiralaumassa ei päde pentujen suhteen se, että johtaja söisi ensin. Nälkäiset ja pennut saavat syödä ensin. Pentujen toivottua ruokakäyttäytymistä voidaan edistää olemalla aina itse läsnä ja laittamalla lisää ruokaa pennuille, jotta ne oppivat ettei ruokakuppia lähestyvä ihminen ole uhka. Näin vältytään mahdollisesti kiusalliselta kupin vartioimiskäyttämislähteen vanhempana. Jos itselläsi ei ole lapsia niin vierailevat lapset on erityisen hyvä ottaa mukaan ruokkimaan pentuja, jotta pennut oppivat että lapset ovat positiivinen mielle-yhtymä. Ruokavalio on myös tärkeää, sillä se vaikuttaa kasvuhäiriöiden ilmenemiseen ja oppimistuloksiin. Siitä lisää sitten joskus myöhemmin.

Sosiaalistamista on jatkettava uudessa kodissa, sillä vaikka näitä on harjoiteltu kasvattajan luona, ne unohtuvat hyvin nopeasti jos harjoitukset eivät jatku säännöllisesti uudessa kodissa. Nykytutkimuksissa aivojen verkottumista voidaan tutkia magneettikuvauksella. Aivoyhteyksiä on käytettävä, jotta ne jäävät käyttöön. Pentujen oppimiskyky heikkenee 4 kk iästä lähtien (Scott & Fuller 1965). Sosiaalistaminen kuitenkin jatkuu vielä tämän jälkeen. Tästä on osoituksena Woolpyn tutkimus vuodelta 1968: Jos 3-7 kk iässä hyvin sosiaalistetut pennut siirretään kennelolosuhteisiin aikaisessa vaiheessa kuten esimerkiksi 3-4 kk ikäisinä, voidaan myöhemmin havaita niiden sosiaalisessa käytöksessä taantumaa ja arkuutta. Jos kenneliin siirto tapahtuu vasta 6-8 kk iässä, on taantumaa vähemmän. Tämän takia pennun tulisi kasvaa kasvattajalla ja elää uudessa kodissa perheenjäsenenä kotioiloissa, saada paljon ihmiskontakteja, virikkeitä eikä se saisi olla liikaa yksin tai tarhassa.

Pentuja tulisi sosiaalistaa eri-ikäisiin ihmisiin, jotka näyttävät eri näköisiltä, ovat eri ikäisiä ja liikkuvat eri tavalla. Molempien sukupuolinen edustajia sosiaalistajina tulisi olla yhtä paljon. Pentuja tulisi käsitellä monipuolisesti niin, että ne tottuvat kaikenlaiseen käsittelyyn, joten ne eivät stressaannu siitä vanhempana. Pentuja tulee totuttaa erilaisiin ympäristöihin, lattiamateriaaleihin, kulkuneuvoihin ja liikenteeseen, jotta ne pitävät niitä normaalina elämänä. Pentuja voidaan totuttaa koviin ääniin ääni-cd:llä, mikäli kotona ei ole riittävästi äänimaailmaa. Jos pentu säikähtää, on tärkeää antaa sen itse voittaa pelkonsa hätäilemättä. Pennuille tulee antaa aikaa ja tilaa kehittyä tasapainoisiksi koiranaluiksi. Ajankohta ottaa pentu tulee harkita huolella, jotta sille on aikaa.

Pennuille on myös tärkeää tottua muihin koiriin ja eläimiin jo ennen rokotuksia. Tähän soveltuvat luotettavat ja turvalliset yksilöt. Koirapuistoissa on erityisesti varottava tautivaaraa, rajuja kokemuksia ja toisten koirien nylkitystä. Pentusi ei tarvitse huonoja tai traumatisoivia kokemuksia. Vahvista pentusi rohkeutta, älä sen epävarmuutta! Kasvattamani rodut eivät välttämättä ole aikuisina ns. koirapuistorotuja.

Linkkejä:

[Koiran periytyvä persoonallisuus](#)

[Saksanpaimenkoira-info](#)

[Pennun tapakasvatus ja sosiaalistaminen, kennel Sonorian](#)

Copyright © Mithrandir Kennel